
**X PSEUDORHIZA ILLYRICA (JAHN & KÜMPEL) SECKEL COMB.NOV. (WAS
X DACTYLEUCORCHIS ILLYRICA) OPNIEUW IN JOEGOSLAVIË GEVONDEN**

B.J.SECKEL

Summary

The author describes the find in Yugoslavia in 1990 of one specimen of the hybrid of *Dactylorhiza cordigera* and *Pseudorchis frivaldii* and creates a new combination for the name of this hybrid which has been known up till now as *x Dactyleucorchis illyrica*.

Zusammenfassung

Der Autor beschreibt den Fund im Jahre 1990 in Jugoslawien von einem Exemplar der Hybride zwischen *Dactylorhiza cordigera* and *Pseudorchis frivaldii* und schafft eine Neukombination für den Namen dieser Hybride, die bis jetzt als *x Dactyleucorchis illyrica* bekannt war.

Op 23 juni 1990 vond ik in het Nationale Park Kopaonik 1) in Servië (Joegoslavië) op een moerassige plaats in een bergweide op ca. 1400 meter hoogte temidden van een populatie *Dactylorhiza cordigera* en *Pseudorchis frivaldii* één exemplaar van de intergenerische hybride tussen beide soorten.

Deze hybride is voor de eerste keer beschreven en afgebeeld door Krey 2), die haar op 30 juni 1976 vond ter hoogte van de Prevalac-pas in Zuid-Joegoslavië. Twee jaar later vond Jahn 3) in Bulgarije in het Waljowitza-dal van het Pirin-gebergte een soortgelijke hybride en gaf hiervan tevens een geldige wetenschappelijke beschrijving onder de naam *x Dactyleucorchis illyrica* Jahn & Kümpel. Een andere afbeelding bevindt zich nog in de orchideeëngids van Baumann en Künkele 4) onder vermelding van "5.7.82, Sofia, Bulgarije" zonder nadere beschrijving.

Er heeft lange tijd onzekerheid bestaan over de juiste naamgeving van het geslacht *Pseudorchis*. Jahn en Kümpel gaan bij de beschrijving van de door Jahn gevonden hybride nog uit van de naam *Leucorchis* en duiden deze hybride dan ook aan met de geslachtsnaam *x Dactyleucorchis* Soó.

In 1969 hadden echter A. en D.Löve 5) -zonder verdere argumentatie- reeds vastgesteld, dat de oudste geldig beschreven naam *Pseudorchis Séguier* (1754) is, zodat voortaan van *Pseudorchis frivaldii* gesproken moet worden. Deze opvatting is

inmiddels door Seybold 6) en Baumann, Künkele en Lorenz 7) na een diepgaande studie bevestigd.

Andere auteurs, waaronder Buttler 8), rekenen deze soort daarentegen tot het geslacht *Gymnadenia*, maar hun opvatting behoeft nog nader onderzoek en wordt hier verder buiten beschouwing gelaten.

Uitgaande van de correcte geslachtsnaam *Pseudorchis* zal de door mij gevonden hybride ook opnieuw benoemd moeten worden met de reeds bekende naam x *Pseudorhiza* P.F.Hunt 9), en wel als volgt:

x *Pseudorhiza illyrica* (Jahn & Kümpel) Seckel, comb.nov.

Syn.: x *Dactyleucorchis illyrica* Jahn & Kümpel, Feddes Repertorium 90: 401-406, 1979, Berlin (afb. 2 op pag. 404).

(*Dactylorhiza cordigera* (Fries) Soó x *Pseudorchis frivaldii* (Hampe ex Griseb.) P.F.Hunt).

De door mij in het Kopaonik-gebergte gevonden hybride staat wat grootte, vorm en kleur van de bloem betreft min of meer intermediair tussen de beide oudersoorten. De laterale sepalen tenderen duidelijk naar die van *Pseudorchis frivaldii*, terwijl de lip wat meer weg heeft van die van *Dactylorhiza cordigera*. De plant lijkt daardoor meer op de door Jahn in Bulgarije gevonden hybride dan de Joegoslavische hybride van Krey, die veel langere sepalen heeft.

In het midden x *Pseudorhiza illyrica*, omringd door *Dactylorhiza cordigera* en *Pseudorchis frivaldii*

De hoogte van de volop in bloei staande plant is 21 cm. De bladeren zijn grotendeels ongevlekt, alleen aan de top zijn enkele donkere stippen zichtbaar. Opvallend is verder -zoals bij alle tot nu toe beschreven exemplaren van x *Pseudorhiza illyrica*- de kogelvormige bloeiwijze. De afgebeelde close-up (pag. 101) geeft de bloeiwijze weer op ca. 2,8 x de ware grootte. Op de overzichtsfoto op pag. 92 is te zien, dat de door mij gevonden hybride in de onmiddellijke nabijheid staat van de beide oudersoorten. Andere opvallende plantesoorten op deze natte groeiplaats zijn o.a. *Trollius europaeus*, *Geum rivale* en *Eriophorum* sp. Op de wat drogere gedeelten van deze bergheiling komen nog *Traunsteinera globosa*, *Gymnadenia conopsea* en *Nigritella nigra* voor.

Literatuur

- 1) Seckel, B.J.: Orchideeën in het Nationale Park Kopaonik in Joegoslavië. Natura, Maandblad van de KNNV (in voorbereiding - 1991)
- 2) Krey, W.D.: Unbekannter intergenerischer *Dactylorhiza-cordigera*-Bastard in Süd-Jugoslawien. Die Orchidee 28: 144-145, 1977, Hannover
- 3) Kämpel, H. & Jahn, H.: Hybriden der Gattung x *Dactyleucorchis*. Feddes Repertorium 90: 401-406, 1979, Berlin
- 4) Baumann, H. & Künkele, S.: Die Orchideen Europas. Kosmos Naturführer, 1988, Stuttgart
- 5) Löve, A. & D., Taxon 18: 312, 1969
- 6) Seybold, S.: *Leucorchis* oder *Pseudorchis* - ein ungelöstes Problem? Mitt. Bl. Arbeitskr. Heim. Orch. Baden-Württ. 13 (2): 157-163, 1981
- 7) Baumann, H., Künkele, S. & Lorenz, R.: Die nomenklatorischen Typen der von Linnaeus veröffentlichten Namen europäischer Orchideen. Mitt. Bl. Arbeitskr. Heim. Orch. Baden-Württ. 21 (3): 355-700 (bijz. 543-554), 1989
- 8) Buttler, K.P.: Orchideen, Steinbachs Naturführer, 1986, München
- 9) Hunt, P.F.: Taxonomic and Nomenclatural Notes on European and British Orchid Hybrids. Orchid Rev. 79: 138-142, 1971

B.J. Seckel
Langkampweg 1
NL-8101 AR Raalte

zie foto's pag. 101